

ชุดงศ์เพื่อ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “เทียบกับการชุดงศ์ของพระ”

กราบนมัสการหลวงพ่ोज้าคะ เวลาพระท่านเข้าป่าชุดงศ์ ท่านพกเทียบเล่มเล็กหรือเล่มใหญ่ หรือพกตะเกียงไปใช้สำหรับการเดินจงกรมเจ้าคะ และถ้าเทียบหมด แต่ยังต้องชุดงศ์หรือเดินจงกรมต่อ แล้วพระท่านจะทำอย่างไรเจ้าคะ

ตอบ : เวลาคนมาถามปัญหาส่วนใหญ่จะบอกว่า “หลวงพ่อ เล่าตอนชุดงศ์ให้ฟังสิ” ทุกคนชอบไปชุดงศ์ ชอบไปมีประสบการณ์ใจ “หลวงพ่อเล่าตอนชุดงศ์ให้ฟังสิ”

เวลาชุดงศ์ไปนะ เรามขใหม่ ๆ มันก็ด้วยความอยาก ศึกษามาก่อน ศึกษามาก่อนว่าเราจะไปทางไหน แล้วพอบวชแล้วก็อยากจะไปชุดงศ์ อยาจะได้มรรคได้ผล พยายามเที่ยวไปแต่เที่ยวไปด้วยความไม่รู้ เที่ยวไปด้วยความไม่รู้เพราะว่าเราไม่ได้ฝึกฝนมาแบบสมัยหลวงปู่มัน

สมัยหลวงปู่มัน ใครจะบวชเอาจริงเอจ้ง ท่านจะให้ป้เป็นปะขาวถึง ๓ ปี การเป็นปะขาวถึง ๓ ปี มันจะชำนาญในการสวดมนต์ ต้องได้ปาฏิโมกข์ ตัดเย็บผ้าได้ ท่านถึงให้บวช

แต่เราเวลาบวช เรามขเลย พอบวชเลยมันก็ไม่รู้เหนือรู้ใต้หรืออก แต่ก็ยังสำคัญตนว่าเป็นคนรู้ณะ เพราะอ่านประวัติหลวงปู่มัน อ่านประวัติครูบาอาจารย์มาแล้วก็คิดว่าตัวเองเก่ง เวลาออกไปชุดงศ์ ด้วยความไม่รู้ใจ มีความจำเป็นไปหมด เตรีมของเต็มไปหมดเลยนะ เวลาไปชุดงศ์มันจะเอาสิบล้อทุกไปด้วยไง แบกไปด้วย เอารถสิบล้อทุกไปด้วย ฉนั้นจะไปชุดงศ์ มีความจำเป็นไปหมด มีสบู่อะ เทียนอะ ทุกอย่างขนไปหมดเลย จะไปชุดงศ์

ไปจริงๆ เข้าแล้ว สนุกก่อนหนึ่งใช้ก็เดือน เทียนเล่มหนึ่งถ้าใช้ประหยัดๆ ใช้ได้นาน แค่นั้น แต่เราก็มีความจำเป็น มีความจำเป็น คิวิตกิจจรรย์ไปหมด แล้วพอเดินไป เวลามัน ทุกข์มันยากขึ้นมา มันเหนื่อยล้าไปหมด แต่พอभवมานานๆ เข้า เราอยู่กับวงการพระนะ เวลาเขาไปชุดงศ์มีบริษัร ๘ เท่านั้นนะ มีบาตร มีผ้า มีสิ่งจำเป็นไปเท่านั้นนะ มีชมกรก ชมกรกนี้ จำเป็นมาก

แล้วเวลาไปแล้วมันมีประสบการณ์ไง พอประสบการณ์แล้วมันดำรงชีวิตได้โดยที่ไม่ต้องเป็นพะวงว่าจะต้องเอาเทียนไปเท่าไร นี่ขนาดว่าต้องพกตะเกียงไปด้วยไหม แต่มันมีโคม นะ สมัยก่อนโคมนี้ฮิตมาก ต้องทำโคม แล้วก็เอาโคมไปด้วยไง แล้วก็จุดเทียนใส่ในโคมแล้ว แขวนไว้แต่ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยได้ใช้ ไม่ค่อยได้ใช้

เวลาคนที่เขาไปชุดงศ์แล้ว เวลาเขาแบบว่ามันไม่ใช่มีมือใหม่หัดขับ มีผู้ชำนาญแล้วนะ เวลาเดินจงกรม เดินในที่มืด พอเราอยู่ในที่มีดบับ สายตาเราเห็นทางกลางๆ ไม่ต้องใช้หอรก

เว้นไว้แต่เวลาไปอยู่วัดนะ อย่างเช่นไปอยู่บ้านตาด เวลาเดินจงกรม เพราะมันอยู่ในโคน ต้นไม้ ใบไม้มันจะคลุมหมด แล้วก็จุดเทียน เพราะมันมีให้จุด แต่ถ้ามันไม่มี ไม่ต้องจุดเทียน เขาไม่ได้จุดเทียนหอรก จุดเทียน จุดเทียนไว้เวลาจะเก็บผ้า เวลาเอามุ้งลง เก็บมุ้ง เก็บอะไร จุดเทียน พอเก็บเสร็จแล้วรีบดับพับเลยถ้ามันขาดแคลน

แล้วเวลาชุดงศ์ไป เวลาบ้านนอกนะ เวลาเขามาถวายจังหัน เขาก็มีเทียนมาด้วย เทียนเล่มเล็กๆ แล้วถ้าที่ไหนมันขาดแคลน เราเคยขาดแคลนขนาดที่ว่าเทียนได้มาห่อหนึ่ง ไป ๒ องค์ก็ต้องแบ่งคนละครึ่ง แม่แต่บางทีนะ เทียนเล่มหนึ่งต้องหารคนละครึ่งถ้ามันไม่มี ถ้ามันไม่มี ไม่มีก็ไม่มีมีความจำเป็นไง

เขาไม่มีความจำเป็น ถ้าชุดงศ์แท้ๆ นะ เรื่องที่โยมถามไม่มีความจำเป็นเลย พระชุดงศ์ ขอแค่มีข้าวตอกบาตรพอให้ได้ดำรงชีวิตเท่านั้นนะ แล้วพระชุดงศ์เขาหาแบบนั้น เขาหาแบบ ที่ว่าไม่คลุกกลี ไม่ต้องปฏิสันถาร ไม่ต้องโยมมาแล้วคุยกันครึ่งวันก่อนวัน พระชุดงศ์อะไรไป คุยกันครึ่งวันก่อนวัน ไม่มีหอรก

บิณฑบาตเสร็จแล้วไม่ต้องตามมา เพราะชุดงศ์แล้ว ใส่บาตรแล้วก็จบ เรากลับไปที่ พักของเราแล้ว เราฉันอาหารเสร็จแล้ว เศษข้าวที่เหลือก็เก็บไว้ให้สัตว์ ไปวางไว้ตามทางสัตว์ แล้วล้างบาตร เช็ดบาตร เข้าทางจงกรมเลย แล้วถ้าเราจะเดินทางต่อ ล้างบาตร เช็ดบาตรเสร็จ ผึ่งผ้าให้พอเสร็จแล้วพับ พับเสร็จแล้วเก็บ เก็บบริษัรเดินต่อไป

ไปชุดงค์ เขาไปชุดงค์เพื่ออะไร ถ้าไปชุดงค์เพื่อกำจัดกิเลส ไปชุดงค์แบบพระ
กรรมฐาน ครูบาอาจารย์สมัยก่อนนะ เวลาชุดงค์ท่านไปองค์เดียว ถ้าไปองค์เดียว เขาไปชุดงค์
ไปชุดงค์เพื่อคุณธรรม

แต่ถ้าในปัจจุบันนี้เขาไปชุดงค์เพื่ออะไร ชุดงค์เพื่อการตลาด ถ้าชุดงค์เพื่อการตลาด
นะ คำว่า “ชุดงค์” มันน่าเห็นใจนะ มือใหม่หัดขับ อย่างเช่นมือใหม่หัดขับ เพราะเราก็เป็น
มือใหม่หัดขับมาก่อน การเป็นมือใหม่หัดขับ ออกชุดงค์ไม่เป็น เราวิตกวิจารณ์ มีความจำ
เป็นไปหมด จะใช้เทียนเล่มเล็กเล่มใหญ่ จะต้องพกเทียนอะไรไป

เล่มเล็กก็ยังไม่อยากพกเลย จะไปพกอะไรเล่มใหญ่ ยิ่งตะเกียงไม่ต้องพูดถึง ใช้โคม
ไฟ โคมเทียนเขาจุดเทียนได้แล้วแขวนไว้ได้ แล้วอย่างเช่นเทียนมันมีความจำเป็นต้องใช้ เวลา
จำเป็นต้องใช้ เล็กๆ น้อยๆ แต่เวลาเราไป เราไม่ใช่ไปหาความสว่าง

ถ้าหาความสว่าง เราก็อยู่ที่นี้ก็ได้ อยู่ในเมืองแสงไฟสว่างตลอด ยิ่งกลางวันพระ
อาทิตย์ขึ้น เทียนดวงใหญ่เลย พระอาทิตย์ สว่างไปหมด ถ้าอย่างนั้นแล้วมันไม่มีความวิตก
กังวลไปนี่เขาตัดปลิโพธ ความเป็นปลิโพธกังวล เขาตัดทิ้งหมดเวลาไปชุดงค์

แต่นี้ไม่อย่างนั้น เวลาไปชุดงค์กลับขนความปลิโพธกังวลไปหมดเลย มีพระบางชุดนะ
เวลาชุดงค์ไป เขาเอาคร่าวไปตั้งไว้ข้างหน้าเลย เอาคร่าวไปตั้งไว้ก่อน เดินไป พอเดินอย่างนี้บับ
ความปลิโพธกังวล ความวิตกกังวลมันเป็นอะไร มันเป็นเรื่องขั้น ๕ เรื่องขั้น เรื่องจิตวิญญาณ
เรื่องกิเลส นี่ความวิตกกังวล แล้วเราก็มีความวิตกกังวล แล้วเราก็เอาความวิตกกังวลนั้นมาสนอง
มัน หอะไรมาให้พร้อมๆ

ชุดงค์เพื่ออะไร ถ้าชุดงค์เพื่อชุดงค์ ชุดงค์ควัตร หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่า
ในเขาทั้งชีวิตเลย แล้วท่านไม่เคยรื้อนเรื่องอย่างนี้

เราไปอยู่จนชำนาญ พออยู่จนชำนาญแล้วนะ เรื่องเทียน เทียนเล่มเล็กเล่มใหญ่นี้ไม่
ต้อง ยิ่งตะเกียงนี้หมดเลย เขามีแต่โคม

แล้วถ้าเทียนหมดจะเดินชุดงค์ต่อไปอย่างไร

เราจะเดินจงกรมต่อไป ถ้าเดินจงกรมต่อไปนะ เวลาถ้าเราไม่มีครูบาอาจารย์นะ เรา
เคยเจอพระองค์หนึ่ง ไปอยู่ด้วยกัน ชุดงค์มา พอชุดงค์มาอยู่ด้วยกันเขาบอก โอ้โฮ! เขากวนาคี

มากเลย แต่เขาอยู่ไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเขาไม่ฉันเนื้อสัตว์ ชาวบ้านไม่ให้บาตรให้เขา เราเห็นแล้วเราเศร้าใจมากนะ เขาไม่ฉันเนื้อสัตว์ ชาวบ้านไม่ให้อาหารที่ถูกต้องใจเขา เขาอยู่ไม่ได้

เราบอกถ้าพูดถึงเราไปถืออย่างนั้น ภิกษุเป็นผู้เลี้ยงง่าย ได้สิ่งใดมา ถ้ามั่นเป็นเนื้อที่บริสุทธิ์ มันเป็นที่สะอาดบริสุทธิ์ ฉันได้ทั้งนั้นนะ แล้วเราภาวนาคี จิตมันดี พอภาวนาแล้วมันเป็นสมาธิได้ง่าย อยากอยู่ที่นี่ แต่อยู่ไม่ได้ เพราะว่าเรื่องอาหารไม่เป็นสัปปายะ

เราฟังเรื่องนี้แล้วมันฝังใจมาตลอด ฟังใจว่าด้วยความเห็นผิด ถ้าความเห็นผิด เราชุดงก์มาเอาเนื้อสัตว์ไม่เอาเนื้อสัตว์หรือ เราบวชมาเพื่อเอาเนื้อสัตว์ไม่เอาเนื้อสัตว์ใช่ไหม เราบวชมา ก็เราบวชมา บวชมาเพื่อธรรมวินัย ถ้าธรรมวินัยแล้วถ้าเราปฏิบัติขึ้นมาเอาความจริง ยิ่งออกมาชุดงก์ด้วย เราต้องการความสงบของใจ เราต้องเกิดภาวนามยปัญญา เราต้องชำระล้างกิเลส ชุดงก์นี้เป็นแค่พิธีการเท่านั้นเอง

ชุดงก์ ชุดงก์เพื่ออะไร ชุดงก์เพื่อแสวงหา ชุดงก์เพื่อความสงบของใจ แล้วถ้าจิตใจของคน มโนกรรม ถ้าจิตใจของคนนะ ใจที่มันเห็นคุณค่าชุดงก์วัตร เวลามันไปนะ มันไปเพื่อการขัดเกลากิเลส

แต่ถ้าคนชุดงก์เพื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อความประกาศตน บางคนเข้าป่าไปพักหนึ่งออกมา “ฉันเป็นพระชุดงก์ ออกมาจากป่ากำลังขลังเลย” ชุดงก์มาอวดชาวบ้านหรือ

การชุดงก์ ชุดงก์เพื่อขัดเกลากิเลสนะ เราชุดงก์เพื่อตัวเรานะ ถ้าเราชุดงก์เพื่อตัวเรา สิ่งใดที่เป็นปัญหาๆ ไม่เป็นปัญหาเลย ไม่เป็นปัญหาเลย ยิ่งอย่างว่าถ้าเป็นมือใหม่หัดขับมันน่าเห็นใจ เพราะเราก็เป็นมือใหม่หัดขับมาก่อน พระรุ่งพระรังไปหมด มีแต่ความจำเป็นไปหมดเลย แล้วพอออกเดินไปแล้ว น้ำหนักมันมาก มันกดถ่วง จะรู้เลยว่าจะได้ใช้มันหรือเปล่า

มันไม่เหมือนกับหลวงปู่ชอบเนาะ หลวงปู่ชอบเวลาท่านไปกับปะขาว แล้วชาวบ้านก็เป็นห่วงหลวงปู่ชอบมาก เขาตัดไม้ไผ่แล้วเอาปลาร้าใส่ไป แล้วให้ปะขาวสะพายไปด้วยว่า ถ้าที่ไหนมันมีความอึดคักขาดแคลนก็เอานี้ทำให้สุกแล้วถวายหลวงปู่ชอบ เดินไปรอบประเทศไทยเลย กลับมาไม่ได้ใช้ปลาร้าแม้แต่นิดเดียว สะพายไปทั่วประเทศไทยเลย เพราะท่านประหยัดของท่านไง

ไอ้โยมก็เป็นห่วง ห่วงว่าหลวงปู่ชอบท่านจะอึดคักขาดแคลน ก็อุตส่าห์ให้ปะขาวสะพายไปด้วย เผื่อถ้าที่ไหนอึดคักขาดแคลนจะได้ทำถวายท่าน ก็สะพายไปรอบประเทศไทย

เลย กลับมายังเหลือเท่าเก่า ไม่ได้ใช้เลย ไม่รู้แบกไปทำไม แบกรอบประเทศไทย ด้วยความเป็นห่วงของผู้ที่ศรัทธา แต่ตัวของพระเอาไปแล้วมันไม่ได้ใช้สอยเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามือใหม่หัดขับ หนุนก็จำเป็น นี่ก็จำเป็น มีความจำเป็นไปหมด เทียนก็จะเอาไปสัก ๒ ห่อ

แค่เล่มสองเล่มก็พอแล้ว ขนกันไปมันไม่มีความจำเป็น แล้วถ้าไปอยู่ตามชนบท เวลาเขามาจ้งหัน เขาก็มีเทียนมาด้วย เขามีสิ่งนี้มาด้วย พระชุดงศ์นะ พระเวลาออกชุดงศ์ ออกกวิเวก เขาแค่ขอให้มืออาหารตกลใส่บาตรเพื่อดำรงชีวิตเท่านั้น แล้วชอบความสงบสงัด เพราะที่ออกชุดงศ์ก็ออกชุดงศ์เพื่อความสงบสงัด เราอยู่วัดอยู่วามันมีหม่อมมีคณะ เวลาปฏิบัติไปแล้วถึงเวลาจะออกกวิเวก ออกกวิเวกไปก็เพื่อความสงบสงัด ออกกวิเวกไปไม่ใช่เพื่อการคลุกคลี แล้วจะไปห่วงอะไร

ทีนี้ไอ้พวกเราพวกศรัทธาไซ้ใหม่ เพราะเดี๋ยวนี้โลกมันเจริญไป สาธารณูปโภคมันสมบูรณ์หมด น้ำไฟทุกอย่างเราอยู่สมบูรณ์หมด ถ้าไฟดับนะ อยู่ไม่ได้เลย แล้วมันก็เป็นห่วงพระเนาะ แล้วพระจะอยู่อย่างไร เอ๊ะ! แล้วท่านจะอยู่อย่างไร เพราะเราอยู่สุขอยู่สบายไป เราก็ดูไปห่วงวิตกกังวลแทนท่านไป

เพราะท่านจะออกชุดงศ์ ท่านทิ้งแล้ว ออกไปป่า ป่ามันจะมีอะไร ป่าไม่มีอะไรหรอก แล้วไปหาที่สงบที่วิเวกด้วย ไปหาที่มีสัตว์มีเสือ ไปหาสิ่งที่เป็นอันตราย เป็นอันตรายเพื่อควบคุมใจไม่ให้มันคิดมากไป ถ้ามันกลัวผี มันไม่คิดไปนอกเรื่องนอกราวไป แล้วถ้ามันไปอยู่สิ่งใด เขาอาศัยสิ่งนั้นช่วยควบคุม ไอ้นี้จะขนกันไปในะ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าชุดงศ์เพื่ออะไรนะ ชุดงศ์เพื่อขัดเกลาจิตใจเป็นเรื่องหนึ่ง ชุดงศ์เพื่อประชาสัมพันธ์ตัวเองเป็นเรื่องหนึ่ง ชุดงศ์เพื่อหลอกลวงชาวบ้านเป็นเรื่องหนึ่ง

ชุดงศ์นะ เดี่ยวนี้มันมีอีกอย่างหนึ่งนะ ชุดงศ์คือชุดงศ์นะ แต่ธรรมยาตราไม่ใช่ชุดงศ์ ธรรมยาตรา เขาเดินธรรมยาตรากัน เดี่ยวนี้พระเขาไปเดินธรรมยาตรา เราเห็นแล้วเราสลดสังเวชมากนะ ไปเดินธรรมยาตราแล้วก็บอกว่าอย่างนี้เป็นเหมือนชุดงศ์ เพราะเขาไป มีโยมเขาไปแล้วมาเล่าให้เราฟัง บอกว่ามันดีไปหมดเลย โอ๊ย! คนเราไม่เคยเดินได้ก็เดินได้

ธรรมยาตราเขาเดิน มันมีสิ่งใดขึ้นมาเขาเดินประท้วง เดินเพื่อให้เห็นคนสนใจ เขาเดินปลุกระดม การธรรมยาตราเขาเดินปลุกระดมเพื่อให้คนมาสนใจปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เขาปลุกระดมเรื่องอย่างนั้น นี่เป็นเรื่องของโลกเขา แต่พระไปเดินธรรมยาตรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยเป็นศาสดา ต้องให้มีไครมาธรรมยาตรา มันมีของมันจริงอยู่แล้ว แต่ชุดงศ์นี้ชุดงศ์เพื่อหัวใจ ชุดงศ์เพื่อตัวเรา ไม่ใช่ชุดงศ์เพื่อประกาศตน ชุดงศ์เพื่อประกาศตนก็ชุดงศ์เพื่อให้กิเลสมันพุนะสิ

ฉะนั้น ถ้าชุดงศ์เพื่อกำจัดกิเลสนะ เขาไปในป่าในเขา เขาไม่เดินหรือกบนถนนหนทาง เว้นไว้แต่เมื่อใหม่หัดขับมันก็ลองดูก่อน เดินไปตามทางรถไฟ เดินไปตามทางรถไฟ ตั้งแต่กรุงเทพฯ ไปถึงภาคใต้ เดินตามทางรถไฟไป มีก็พักตามข้างทางกันไป เพื่อให้ฝึกหัด

แต่พอมันจะเอาจริงเอางี้ เขาเข้าป่าแล้ว เพราะเข้าป่าไปมันมีที่สงบวิเวก มันมีที่สงบวิเวกแล้วมันเป็นการวัดค่าของใจว่าใจเรามีอำนาจวาสนาแค่ไหน ถ้ามีอำนาจวาสนานะ ครูบาอาจารย์ของเราสมัยหลวงปู่มั่น หลวงปู่สีทาที่อยู่กับหลวงปู่มั่นไง เดินจงกรมอยู่ เห็น เอ๊ะ! มันมีอะไรแปลกๆ อยู่ข้างทาง พอหันไป อู้อู! เสือตัวใหญ่มาก

เสือดัวใหญ่ๆ เสือดัวที่ผิดธรรมชาติของเสือดัวส่วนใหญ่แล้วเป็นเสือดุเทพ มันจะมีเสือดุจากเทพ เสือดุจากสิ่งพวกเทพบันดาลให้มาเป็นอุบาย มาเป็นการเสริมบารมี ถ้าอยู่ในป่าในเขามันจะมีอย่างนี้

หลวงปู่ฝั้นท่านไปเจอที่ไหนมีแต่เสือดอนอนอยู่เต็มไปหมดเลย ไปเจออย่างนั้นนะ

ไอ้พวกเราไม่ต้องเสือดุหรอก แค่มันเสียงคำราม เราก็ขนหัวตั้งแล้ว ขนหัวตั้งก็เพื่ออะไรล่ะ นี่ไง เขาชุดงศ์เพื่อสิ่งนี้ไง ชุดงศ์เพื่อให้หัวใจของเราได้สัมผัส ได้กระทบสิ่งต่างๆ เพื่อหาประสบการณ์ หาประสบการณ์นะ เพราะเราชุดงศ์เพื่อชำระล้างกิเลส ชุดงศ์เพื่อให้หัวใจเข้มแข็ง ชุดงศ์เพื่อให้พระเป็นศากยบุตรพุทธชินนโรส ให้เข้มแข็ง แม้แต่ไม่มีใครเลย เราก็อยู่ได้

พระที่ชุดงศ์ๆ มานะ เคยชุดงศ์ผ่านอุปสรรคต่างๆ มา พอมาอยู่วัดอยู่วามันอยู่สะดวก อยู่สบาย อู้อู! มันพร้อมไปหมด มันเหมือนโรงแรม ๕ ดาวเลย มีทุกอย่างพร้อม บริการเสร็จ แต่ไปอยู่ในป่าไม่มีอะไรเลย ไม่มีสิ่งใดเลย แล้วเราต้องหาเอง เราต้องดำรงชีวิตอยู่ได้ เราดำรงชีวิตอย่างนั้นอยู่ได้เพื่อให้เห็นว่า แม้แต่มนุษย์บวชเป็นพระออกมาชุดงศ์เพื่อดำรงชีวิต ชีวิตอย่างนี้มันอยู่ได้แล้วเราจะไปต้องการสิ่งใด เห็นไหม มันทำให้ตัดหาความทะยานอยาก มาก อยากใหญ่อยากโตมันเบาลง

เพราะคนเราอยู่ป่าอยู่เขา เราไม่ใช่อยู่แบบสัตว์นะ สัตว์มันอยู่โดยธรรมชาติของมัน แต่นี้เป็นมนุษย์มีปัญหา แล้วเป็นศากยบุตรด้วย บวชเป็นพระด้วย บวชเป็นผู้ประเสริฐด้วย แล้วเข้ามาอยู่ป่าอยู่เขาเพื่อดำรงชีวิต ถ้ามันดำรงชีวิตอยู่อย่างนี้ได้ มันจะมีอะไรอีก โลกนี้มันยังต้องการอะไรอีก โลกนี้มันขาดอะไรอีก มันก็เลยไม่ต้องขาดอะไรเลย ถ้าไม่ขาดอะไร ไม่ต้องการสิ่งใดเลย มันก็เป็นสุภาพบุรุษ เป็นเอกบุรุษ เป็นอาชาไนย ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใคร ไม่ต้องอาศัยชาวบ้าน ไม่ต้องให้ใครมาจี้คอ ไม่ต้องให้ใครมาบีบอำนาจ มันมีคุณธรรมในใจ

ถ้าพระที่ผ่านชุดงศ์มาแล้วจะเป็นหลัก พระชุดงศ์ขึ้นมาแล้วต้องมีธรรมด้วยนะ ไม่ใช่พระชุดงศ์เพื่อประกาศตน เดินผ่านป่ามารอบหนึ่ง นี่ฉันพระชุดงศ์นะ ออกจากป่ามากำลังจะขลังเลยละ กำลังจะสร้างวัด อู๊ย! ใหญ่โต...นั่นชุดงศ์เพื่อประชาสัมพันธตัวเอง

แต่ถ้าชุดงศ์ พระชุดงศ์ด้วยความซื่อสัตย์เป็นสุภาพบุรุษ เขาชุดงศ์มาเพื่อให้เห็นการดำรงชีวิต แล้วชีวิตที่มันดำรงมาได้แล้วมันจะไม่ฟูไปกับสังคม ไม่ต้องการสิ่งใดเลย ถ้ามีคุณธรรมจริงนะ นี่เขาชุดงศ์เพื่อเหตุนี้

ฉะนั้นบอกว่า “ถ้าเทียนหมดแล้วยังชุดงศ์ต่อไปหรือจะเดินจงกรมต่อไป ท่านจะทำอย่างไร”

เดี๋ยวนี้มันสะดวกมาก มันสะดวกมากเพราะว่ามันมี สมัยหลวงปู่มั่น สมัยหลวงตาท่านบอกว่าก้าวเท้าออกจากถนนไปก็เป็นป่าหมด สมัยเราเด็กๆ ๑๖ ล้านนะ มนุษย์มี ๑๖ ล้าน คนในเมืองไทยมี ๑๖ ล้าน สมัยเราเรียนนะ คน ๑๖ ล้าน แล้วคิดดูสิว่าเราไม่ต้องทำอาชีพการเกษตร พื้นที่ในประเทศไทยมันจะเป็นป่าเท่าไร

สมัยครูบาอาจารย์เราท่านบอกเลยนะ ก้าวขาออกถนนไปมันก็เป็นป่าแล้ว มันไม่มีใครจับจอง มันเป็นป่าหมดเลย แล้วพวกสัตว์เสื่อมันอยู่ของมันด้วยความสุขสบายของมัน เพราะมันมีอาหารของมันอุดมสมบูรณ์ แล้วเราไปวิเวกอย่างนั้นมันวิเวกได้

แต่ในปัจจุบันนี้ จะไปปักกลดที่ไหนก็ไม่ได้ แล้วเวลาปักกลดไป เมื่อก่อนกรุงเทพฯ เขาออกเทศกิจเลยนะ กรุงเทพฯ นี่พระห้ามปักกลด เมื่อก่อนชุดงศ์ที่ไหนก็จะปักไช้ใหม่ เห็นสนามหญ้าหน้าบ้านใครก็จะปักกลด มันเป็นที่ว่างไง มันปักกลด แล้วปักกลดมันเป็นจริงไหมล่ะ

แต่ถ้าเป็นหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านจะอยู่ในป่าในเขาลึกลับๆ แล้วไม่มีใครรู้ใครเห็นกับท่าน คนจะไปหาท่านต้องขวนขวายไป นั่นของจริงเขาเป็นแบบนั้น ฉะนั้น ถ้าชุดงศ์เพื่อขัดเกลากิเลสเป็นอย่างหนึ่ง แต่ถ้าชุดงศ์เพื่อกิเลส เพื่อศักยภาพ

จะนั้นบอกว่า “ถ้าเทียนหมดแล้วท่านยังต้องชุดงศ์ต่อไป จะทำอย่างไร”

ถ้าเทียนหมดแล้วเดี๋ยวก็มีคนมาถวาย ถ้าเทียนหมดแล้วนะ ถ้ามันเป็นศากยบุตรด้วยกัน เป็นภิกษุมาร่วมกัน เป็นบริษัท ๔ ด้วยกัน วัดเยอะเยอะไป เรื่องเทียนนะ แต่ในสมัยปัจจุบันนี้เขาก็ใช้ไฟฟ้าหมดแล้วนะ เทียนก็มีน้อยหน่อยหนึ่ง แต่มันใช้ได้ เขาปรับตัวเขาได้ ไม่มีปัญหาเลย ของอย่างนี้ไม่มีปัญหาเลย

แต่มันมีปัญหาแต่ว่า เวลาเราอยู่บ้าน เวลาพระเจ้าเดินผ่านมาเขาจะบอกว่า “โยมอาตมาจะไปชุดงศ์นะ อาตมายังขาดไอ้นี้ ขาดไอ้ นั้น” มันเป็นปัญหาอยู่แค่นี้ มีปัญหาเดียว เวลาเขาหาหาเรานะ ว่าเขาขาดอะไร

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นบอกว่า ถ้าเรายังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก เราไม่ขาดอะไรเลย

ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนี่คืออานาปานสติ ลมหายใจเข้านี้กพุทธ ลมหายใจออกนี้กโธ ถ้ายังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกอยู่เราไม่ขาดอะไรเลย

เรากำหนดอานาปานสติก็ได้ เรากำหนดพุทโธก็ได้ เรายังมีโอกาสได้ภาวนา ไม่ขาดอะไรเลย เพียงแต่ว่าที่ขาดๆ กันนั้นนะเขาตั้งใจให้ขาด ตั้งใจให้ขาด แล้วพอโฆษณาประชาสัมพันธ์มา พวกโยมก็ตื่นตื่น อู้ฮู! ได้ทำบุญกับพระชุดงศ์นะ พระชุดงศ์ขาดแคลนมาก อู้อี้! มาขอไอ้ นั้น มาขอไอ้ นี้ นั่นชุดงศ์อ้อเฮอะ ชุดงศ์อ้อเฮอะ ชุดงศ์อ้อเฮอะ มันไม่ใช่ชุดงศ์วัตร

ถ้าชุดงศ์วัตร เขาทำความดีเพื่อความดี เขาทำความดีเพื่อตัวของผู้ที่ชุดงศ์นั้น เขาทำคุณงามความดีเพื่อชำระล้างกิเลสของเขา เขาทำคุณงามความดีเพื่อธรรมวินัย เขาไม่ใช่ชุดงศ์อ้อเฮอะ ไม่ใช่ชุดงศ์อ้อเฮอะ นี้พูดถึงว่าชุดงศ์นะ นี้ถามเรื่องชุดงศ์มา

ถาม : เรื่อง “หนังสือธรรมะแปลเป็นภาษาอังกฤษ และปัญหาภาวนาครับ”

กราบเท้าหลวงพ่อกับ

๑. ผมมีเพื่อนเป็นชาวต่างชาติมาถามเกี่ยวกับการทำสมาธิ ผมก็ตอบไปว่าผมท่องพุทโธ เขาก็อยากลองบ้าง แต่เขาเป็นคริสต์ ผมจึงบอกว่าอย่างนั้นก็ให้ท่องชื่อตัวเองจนท่องไม่ได้

พอแนะนำเขาไปแล้วมันก็เพิ่งคิดได้ครับ ใจเรามั่นความรู้ทางอื่น ไปแนะนำเขาได้
อย่างไร ผมไม่อยากจะไปบอกชื่อก่อนขายอย่างที่หลวงตาท่านว่าไว้ครับ ผมให้หนังสือเขาไป
๒ เล่ม เล่มหนึ่ง ถามตอบปัญหาเมื่อครั้งที่หลวงตาท่านมาลอนดอน ประเทศอังกฤษเมื่อปี
๒๕๑๗ และเล่มสอง “ปัญหาอุบรรมสมาธิ” ทั้ง ๒ เล่มนี้เป็นภาษาอังกฤษโดยอาจารย์ปัญญา

ให้เขาศึกษาเองจากหนังสือดีกว่า ถึงจะเคลื่อนไปบ้างเพราะการแปลและภูมิของผู้
แปล แต่ดีกว่าผมแนะนำเขาเองแน่นอน ผิดถูกอย่างไรขอหลวงพ่อดูด้วยครับ

๒. ช่วงนี้ภาวนาค่อนข้างดี ถึงจะไม่ดิ่งลงไป แต่ก็ถึงอาการตัวใหญ่ หน้าหนาทุกครั้ง
บางครั้งผมเผลอไปกลืนน้ำลาย หรือคิดเตือนตัวเองว่า เอาให้คืนะ ใกล้เคียงๆ มันจะถอน
อาการเหล่านี้ แต่เมื่อกลับมาพุทโธหรือดูลมซัดๆ ไม่นานอาการก็จะกลับมาอีก ผมลองไล่ข้อ
กระดูกที่นิ้วมือ พบว่าบางครั้งก็ซัด บางครั้งก็ไม่ซัด ผมพอจะยึดอาการตัวใหญ่ หน้าหนาเป็น
เครื่องหมายสำหรับการออกเดินปัญญาได้ไหมครับ หรือควรจะให้ดิ่งลงเป็นสมาธิก่อน ขอ
ความเมตตาหลวงพ่อดูด้วย

ตอบ : ๑. เรามีเพื่อนเป็นชาวต่างชาติ แล้วถ้าเขาอยากทำสมาธิ เห็นไหม เขาอยากทำสมาธิ แล้วเรา
บอกให้เขาท่องพุทโธ แล้วเราคิดว่าเขาเป็นคริสต์ ให้เขาท่องแต่ชื่อของเขา นี่พูดถึงเป็น
ความคิดของเราไป

แต่ถ้าเราตั้งสติใหม่ เราตั้งสติใหม่ เขาเป็นคริสต์ใช่ไหม ถ้าเขาเป็นคริสต์ เขามีพระ
เจ้าของเขา เราเป็นพุทธ เราก็มีศาสดาของเรา ถ้าเรามีศาสดาของเรา เราคิดถึงพุทธานุสติ พุทธา
नुสติคือพุทโธๆ ธรรมานุสติ สังฆานุสติ ถ้าบอกให้เขาพุทโธ ธรรมโม สังโฆ มันก็แบบว่ามันจะ
ขัดแย้งกัน ก็ให้เขากำหนดลมหายใจสิ ให้เขากำหนดลมหายใจก็ได้ ให้เขาทำสิ่งใดก็ได้ให้จิต
ของเขาไม่เร่ร่อน

ถ้าให้จิตของเขาไม่เร่ร่อนโดยที่เราไม่ต้องไปกังวลสิ่งใด เราบอกเขาไปว่าให้เขา
กำหนดลมหายใจเข้า ลมหายใจออกก็ได้ แล้วท่อง ๑ ๒ หรือท่องอะไรก็ได้ ท่องคำว่า “ก็ได้ๆ”
เพราะคำบริกรรม

จิตนี้เป็นนามธรรม มันกระจายไปทั่ว มันส่งไปทั่ว มันแผ่ไปเหมือนเรดาร์ เห็นไหม คลื่นวิทยุมันแผ่ไปทั่ว ถ้าเราพยายามกำหนดให้มันเป็นที่เกาะที่หมายไป มันก็จะไปโอกาสของเขา แล้วถ้าเขาอยากทดสอบนะ ให้เขากำหนด

จะนั่นที่ว่าให้หนังสือเขาไป เล่มที่ว่าหลงตาไปอังกฤษ ปัญญาอบรมสมาธิ ก็ให้เขาศึกษาไปก่อน ถ้าเขาศึกษาไปแล้ว ถ้าเขาจับแนวทางได้ พอศึกษาแล้วเขาจะมีปัญหาแล้ว เพราะเขาศึกษาแล้วเขาก็มีความคิดของเขา พอมีความคิดของเขา เขาก็จะมาถามเราร้อยแปดเลย ใ้ อย่างนี้เป็นอะไร อย่างนี้คืออะไร อย่างนั้นคืออะไร

ถ้าอย่างนี้คืออะไร อย่างนี้คืออะไร บอกให้วางไว้ก่อน อันนี้มันเป็นแนวทางการตอบปัญหา ปัญญาอบรมสมาธิก็บอกว่าจิตมันควรจะทำอย่างไร จะนั่น ถ้าเขาสงสัย เขาทำสิ่งใดมาบอกเลย บอกว่าให้วางไว้ก่อน อันนั้นเราบอกเป็นภาคทฤษฎี แล้วภาคปฏิบัติ

ภาคทฤษฎี ภาคทฤษฎีเราต้องศึกษา การศึกษา เราทำสิ่งใดต้องมีองค์ความรู้ องค์ความรู้เป็นภาคทฤษฎีที่เราศึกษามา แล้วเราจะปฏิบัติขึ้นมา มันจะมีความจริงขึ้นมาหรือไม่มีความจริงขึ้นมา เรารอตรงนี้ไง

จะนั่นบอกว่า ถ้าศึกษาสิ่งใดมา พอเขารู้แล้วบอกให้วางไว้ก่อน เขาก็บอกว่าจงไว้ก่อน แต่พอเขานั่งสมาธิมันก็วางไม่ได้ มันก็ผุดขึ้นมาหมดเลย

ถ้าผุดขึ้นมาหมดเลย ให้กำหนดลมหายใจก็ได้ ทำสิ่งใดก็ได้ ถ้าเขาทำของเขาไป เพราะเขาเป็นคริสต์ ให้เขาพิสูจน์ของเขาเอง แต่เราคิดได้ของเรา

มันเป็น **ธมฺมสากัจฉา** **ธมฺมสากัจฉา** เป็นมงคลชีวิต มงคลชีวิตคือการสนทนาธรรม การปรึกษากัน การสนทนาธรรม ใครประพฤติปฏิบัติได้สิ่งใดมา เราก็มาแชร์กัน มาคุยเพื่อแผ่กัน เพื่อแผ่กันก็เป็นจิตนิสัยของใคร นี่**ธมฺมสากัจฉา** **ธมฺมสากัจฉา** เพราะมีสติ เห็นไหม นั่นเป็นประสบการณ์ของเขา เป็นความรู้ของเขา เขาพูดสำหรับมาพูดให้เราฟัง เรามีสิ่งใดเราก็พูดให้เราฟัง ด้วยสติด้วยปัญญา อย่าโต้แย้ง อย่าดูถูก อย่าเหยียดหยาม เราฟังด้วยเหตุด้วยผล ของใครเป็นประโยชน์ เราก็เอามาใช้ ถ้าของไม่เป็นประโยชน์ก็วางไว้ของเขา เพราะเป็นจิตเป็นนิสัยของเขา นี่**ธมฺมสากัจฉา**เป็นมงคลชีวิต

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราสนทนากับเขา เขาเป็นคริสต์ เขามีความสนใจ เราสนทนาธรรมกัน แล้วเรามีสิ่งใดเราแนะนำเขา แล้ววางไว้ตามความเป็นจริงของเขา เขาก็มีปัญหารับรู้ได้มากขึ้นแค่นั้นมันก็อำนาจวาสนาของเขา แล้วถ้าเป็นไปได้ก็อานาปานสติ

ถ้ายังเป็นเพื่อนกัน ยังจะต้องคุยกัน เพราะให้หนังสือไป ๒ เล่ม ก็ยังไม่จบ เดี่ยวเขาอ่านจบเขามาคุยด้วย เดี่ยวเขาต้องมาถามอีก ถ้าถามแล้วเราก็อยุกับเขา พูดกับเขาอย่างนี้ คือให้เขาวางไว้ก่อน แล้วเรากำหนดลมหายใจก็ได้

คำบริกรรม บางคนบอกว่า ถ้ายังบริกรรมอยู่ เราใช้ไม่ได้ ถ้าคนที่ไม่บริกรรมนั่นคือแบบว่าภาวนาไปได้ไกล

กลายเป็นขี้ลอยน้ำไง กลายเป็นเรือไม่มีหางเสือ

เรือเขามีสมอ ยิ่งเรือลำใหญ่ นะ เรือสินค้า เรือรบเขามีสมอนะ เวลาเขาจะไปทอดสมอที่ไหน เขาจอดเรือที่ไหนเขาจะมีสมอยึดเรือของเขา จิตถ้ามันมีหลักมีเกณฑ์ มีครูมีอาจารย์ รัตนตรัย แก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นศาสดาของเรา เวลาหลวงตาท่านปฏิบัติไป พุทธ ธรรม สงฆ์รวมเป็นหนึ่งเดียว เวลาท่านปฏิบัติท่านยังกำหนดของท่าน ท่านยังดูแลจิตของท่าน วิหารธรรม

เขาบอกว่า ไอ้คนที่ยังมีคำบริกรรมอยู่มันต่ำต้อย มันต่ำต้อย มันไร้เดียงสา จันปฏิบัติไปไกลแล้วนะ ไกลไหน

ไกลขี้ลอยน้ำ วนอยู่นั่นนะ ไกล วนกลับมาที่ใจนะ มันไม่ไปไหนหรือกลองไม่มีหลัก ไม่ไปไหนหรือ เรือไม่มีสมอจอดที่ไหนมีแต่เกยตื้น ขนหินโสโครก เรือมันจะไปไหนถ้าไม่มีสมอ เรืออะไรมันก็มีสมอทั้งนั้นนะ ยิ่งเรือใหญ่ขนาดไหน สมอเขายิ่ง ๒ ตั้ว ๓ ตั้ว ท้ายเรือ หัวเรือเลยสมอของเขา เขาจอดเรือของเขา

ฉะนั้น คำบริกรรมมันจะแบบว่า มันจะเป็นคนค้อยค่า มันจะไม่มีราคา มันจะโดนเขาเหยียดหยาม เราทำไปก่อน เดี่ยวจะรู้ว่าคำบริกรรมมันสำคัญไม่สำคัญ แล้วสำคัญอย่างไร ควรไม่ควร เดี่ยวจะรู้เอง นี่พูดถึงว่าให้เขาบริกรรมไปก่อน

เราได้ยินมา เขาบอกว่า “ไอ้ที่บริกรรมมันไร้สาระ คำบริกรรมคือมันอ่อนต้อย คือไร้เดียงสา ภาวนาไม่จำเป็นต้องมีคำบริกรรม จันนี่นักภาวนาไม่ต้องใช้คำบริกรรม”... ไอ้โฮ! เก่งมาก

“๒. ช่วงนี้ภาวนาค่อนข้างดีครับ ถึงจะไม่ดังลงไป แต่ก็ถึงอาการตัวใหญ่ หน้าหนา ทุกครั้ง บางครั้งผมเปลือยไปกลืนน้ำลาย หรือคิดเตือนตัวเองว่าเอาให้ดีนะ ใกล้เคียงๆ มันก็ถอนออกมาเหล่านี้ กลับมารวมได้ชัดอีก”

จะนั่นบอกว่า ถ้าเราภาวนา ถ้าจิตสงบแล้ว จิตสงบนี้เราไว้พัก เอาไว้พักคล้ายเครียด เวลาคนเราเครียด มันถึงเครียดต่างๆ เราก็มักพัก เรามาพักด้วยการทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบ มันมีกำลังแล้วมันก็เอามาพิจารณาได้

เขาถามว่า บางทีพิจารณาไปแล้วอาการมันดีขึ้น แล้วก็มาดูกระดูกที่นิ้วมือ บางครั้งก็ชัด บางครั้งก็ไม่ชัด

ดูกระดูกก็ได้ ถ้ามันดูไม่ได้ เราใช้สติปัญญากับชีวิตประจำวันของเราให้แหละว่าชีวิตนี้มันมาอย่างไร ให้มันสลดสังเวช สลดสังเวชแล้วจิตมันไม่คิดไปนอกเรื่องนอกราว มันจะอยู่กับเรา จิตของเราอยู่ในอำนาจของเรา เราดูแลรักษาง่าย

แต่ถ้าเราไม่มีสติปัญญานะ เวลาภาวนาดีนะ ดีก็อยู่กับเรานิ่งเลย เวลาภาวนาไม่ดีมันไปหมดเลยนะ มันคิดคั่นในใจ มันกระตุ่งกลางหัวใจเลย เพราะอะไร เพราะเราไม่มีปัญญาควบคุม

ถ้าเรามีปัญญาควบคุม ชีวิตเราก็ดี ร้ายก็ได้ เดียวก็ดี ดีก็คือเราดี เวลาร้ายก็กิเลสมันพาร้าย เดียวก็ดี เดียวก็ร้าย มันมีสติมีปัญญา มันไม่สะเทือนจนเกินไปนัก ถ้าสติปัญญามันมีอยู่ มันรักษาไว้อย่างนี้ไง

แล้วพอเราภาวนา ถ้าตัวมันใหญ่ หน้ามันหนาขึ้น ทุกอย่างมันมีอาการขึ้น นี่คือปีติ ถ้าปีติ มันมีปีติ แต่มันจะมาหรือไม่มา ปีติพอมันมี ต่อไปถ้าจิตมันสงบแล้วไม่มีก็ได้ ถ้าไม่มีก็ได้ ก็กลัวอีก ภาวนาแล้วหน้าไม่หนาสักที ตัวไม่พองสักที

มันจะพองนี้เป็นอาการ อาการมันรับรู้แล้ววางไว้ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ จิตมันตั้งมั่น พุทฺธต่อเนื่องไป หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิต่อเนื่องไป

แล้วเวลาบอกว่า พ้ออาการดีขึ้นเขาก็มาดูที่กระดูกนิ้วมือ นี่ใช้ได้ หัดมาดูกระดูกที่นิ้วมือ

กระดุกนิ้วมือ เราดูเพื่อให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง เห็นสติปัญญา ๔ แต่เราใช้สติปัญญาแยกแยะก็ได้นะ ในชีวิตประจำวัน เราดูของเรา เราใช้ปัญญาของเรา ถ้าเราใช้ปัญญาของเราเห็นใหม่

ฉะนั้น บางคนบอกว่า ถ้าใช้ปัญญาที่แรก ใช้ปัญญาไปแล้วมันลุ่มลुकคुकคุดาน ถ้าเราใช้ปัญญาจนพ้นเพื่อ เราไม่มีสมาธิ หรือ ไม่มีสติ ไม่มีสมาธิ ปัญญาที่ใช้ไปแล้ว เหมือนมิด ชักออกมาแล้วเก็บไม่เป็น เอามาทำให้เกิดบาดแผลกับตัวเองทั่วไปหมดเลย นี่ไง ใช้ปัญญาๆ แล้วปัญหานี้ก็พาไปลุ่มลुकคुकคุดานหมดเลย

แต่ถ้าเราฝึกหัดสติ เรามีสมาธิขึ้นมาแล้ว มิดเอามาใช้ก็ใช้ เวลาเก็บก็เก็บเข้าฝึก นี่ก็เหมือนกัน จิตถ้ามีสติ มีสมาธิ ฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาจะใช้ตอนไหนก็ได้ ถ้าปัญญามันใช้ตอนแรกก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

ถ้ามันมีสมาธิขึ้นมาแล้วใช้ปัญญาไปแล้ว มิดเราใช้แล้วเรารู้จักเก็บ รู้จักใช้ รู้จักรักษา นี่ก็เหมือนกัน พอมันมีปัญญามาแล้ว มันมีปัญญา มันเป็นอาวุธ เราใช้ประโยชน์ได้ เราใช้ประโยชน์ไปแล้วมันก็เข้ามาทำให้ทุกอย่าง ชีวิตนี้ดีขึ้น ทุกอย่างดีขึ้น การภาวนาดีขึ้น ทำต่อเนื่องกันไปแบบนี้

ทีนี้คนมันมีความน้อยใจ ต้องทำให้สมาธิเกิดนิ่งเลย ดีเลย แล้วเราใช้ปัญญา ถ้าสมาธิยังไม่เกิด ใช้ปัญญาไม่ได้

ก่อนที่ใช้ปัญญาก็ใช้ปัญญาแบบเอามิดออกมาแล้วเก็บไม่เป็น ก็ทำให้ตัวเองมีบาดแผล คือคิดนอกเรื่องนอกราว คิดจนมีความทุกข์ คิดจนแบกหาม คิดจนน้อยเนื้อต่ำใจ คิดจนบอกฉันทำภาวนาไม่ได้ คิดจนไม่ภาวนาเลย

ทำปัญญามันเพื่อถากถางให้คนมันเจริญก้าวหน้า แต่เน่ความคิด คิดให้ตัวเองมีแต่อ่อนด้อย คิดให้ตัวเองมีแต่ความทุกข์ คิดให้ตัวเองมีแต่ความน้อยใจ ใ้ไ้มันเป็นปัญญาหรือ มันเป็นสัญญา มันเป็นเรื่องที่กิเลสเอาไปใช้ไง แต่เราทำความสงบของใจ พอมันมีหลักมีเกณฑ์แล้วใช้ปัญญาได้ แต่ให้รู้ว่าปัญญาอย่างนี้ทำเพื่อให้เราปฏิบัติได้ง่ายขึ้น คือมิดชักออกมาใช้ก็ได้ เก็บให้เรียบร้อยก็ได้ ทำทุกอย่างดีขึ้นมา ใช้แบบนี้ได้

ฉะนั้นบอกว่า ถ้าบางทีก็กลับมาลุ่มลुकคुकคุดานแล้วบางทีทำของเรา พุทฺโธของเรา ถ้ามันดีขึ้นนะ มันทำแล้วพอมันใกล้ เดี่ยวใกล้แล้ว ดีแล้ว

ไอ้อย่างนี้มันอยู่ที่นิสัยของคนนะ ถ้าใกล้แล้ว ดีแล้ว เราก็อำของเราไปเรื่อยๆ ดูลิ เราทำหน้าที่การงานก็เพื่อหาเลี้ยงชีพ เราภาวนาเพื่อหาเลี้ยงใจ ถ้าใจมันได้ลิ้มรสของธรรม สมာธิธรรม ปัญญาธรรม ถ้ามันได้ลิ้มรสของธรรม มันก็พัฒนาของมันขึ้น

จะนั่นบอกใกล้แล้ว ดีแล้ว ก็เหมือนจะกินแล้วไม่กินสักที จะกินแล้วๆ เดียวก็ได้กิน ให้มันได้ตามความเป็นจริงใจ ทำของเราไปเรื่อยๆ

นี่พูดถึงการภาวนา งานการภาวนาแสนยาก งาน ทำหน้าที่การงานทางโลกนะ งานทางเอกสาร ถ้าทำไม่เสร็จมันก็กองอยู่นั่นนะ เห็นชัดๆ แล้วมันทำเสร็จก็จบ ไอ้ภาวนานี้เดี๋ยวก็เจริญ เดียวก็เสื่อม แล้วเดี๋ยวก็พลิกเพลงไป เดียวก็ตั้งใจทำ เดียวก็ไม่ตั้งใจทำ มันไม่ใช่เอกสาร ทำเสร็จแล้วเอกสารหาย พอมันเสื่อมแล้วไม่มีเหลือเลย พุทธต้องเริ่มต้นใหม่ การภาวนามันเป็นแบบนี้ มันถึงเป็นงานแสนยาก มันไม่เหมือนงานทางโลก ทำไม่เสร็จ เดียวมาทำต่อ ไอ้นี้ทำไม่เสร็จแล้วมาเริ่มต้น แล้วเริ่มต้นใหม่ เว้นไว้แต่ผู้ที่ชำนาญ ชำนาญในวิธี

พอเริ่มต้นกำหนดแล้วมันก็จะเข้าที่ พอชำนาญในวิธี คุณแลสมาธิเรามันคงขึ้นมาได้ แล้วใช้ปัญญาขึ้นไป ล้มลุกคลุกกลานก็ต่อสู้กันไป แล้วมันจะเห็นเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

พอเห็นเป็นขั้นตอนต่อไป เป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เป็นครูบาอาจารย์ของเรา ถึงเป็นหลักของในศาสนา เป็นหลักให้พวกเราได้พึ่งพาอาศัย ถ้าปฏิบัติไปมีความคิดขัดคิดข้องอย่างใด เราก็จะปรึกษาครูบาอาจารย์ของเรา ให้ครูบาอาจารย์ของเราคอยชี้คอยแนะ คอยบอกเรา สิ่งนี้สมควร

ฉะนั้น เขาถามว่า “เครื่องหมายสำหรับการออกเดินปัญญา เป็นอย่างไรถูกไหมครับ หรือควรจะให้มันดิ่งลงไปเป็นสมาธิก่อน”

ดิ่งลงไปเป็นสมาธิก่อน ดิ่งเป็นสมาธิไปพัก แล้วออกมาใช้ปัญญา พอตั้งเป็นสมาธิพักแล้ว ถ้าเป็นสมาธิแล้วมันจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงหรือไม่ พอตั้งสมาธิแล้ว ออกมาแล้ว ออกมาแล้วมันก็เตลิดเปิดเปิงไปเลย

เวลาจิตลงสมาธิลงไปเพื่อพัก ลงไปเพื่อสร้างกำลัง เวลาออกมาแล้วมันก็ต้องมีวิเวกนะ พอออกมาแล้ว ราพึงไปที่กาย ที่เวทนา ที่จิต ที่ธรรม แล้วถ้าราพึงไปแล้วมันจับต้องได้ พอลงสมาธิแล้ว พอมันคลายตัวออกมามันก็จับเลย

คนเรานะ ถ้ามันจับกิเลสได้ มันจับจำเลยได้ มันจับสังโยชนได้ เวลาจิตสงบแล้ว ออกมามันก็จับสิ่งนั้นพิจารณาต่อเนื่องกันไป พอพิจารณาไปแล้วถ้ามันเหนื่อยมันล้ามันก็ วางงานไว้ กลับมาทำพุทโธๆ ให้มันดิ่งลง ให้ไปพัก พอพักเสร็จแล้วออกมามันก็ใช้ปัญญา ต่อเนื่องกันไป ถ้าคนทำเป็นนะ

ถ้าคนทำไม่เป็น เวลาเข้าไปพัก พอดิ่งลงไปแล้วก็ดิ่งหายไปเลย ถ้ามันดิ่งลงอัปนา สมาริก็สึกแต่รู้ว่ารู้ เวลาออกมา ออกมามันก็เตลิดเปิดเปิงไปเลย นี่มันตรงนี้ เห็นไหม สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สมถะยกขึ้นวิปัสสนา ตรงยกขึ้น ตรงยกขึ้นตอนทำเป็นไม่เป็นคนทำเป็นแล้ว มันชำนาญแล้วนะ เดี่ยวมันคล่องตัว พอคล่องตัวไปแล้วมันจะเดินไป

คนเรามี ๒ เท้า ในการภาวนาก็มีสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน มนุษย์ไม่มีเท้าเดียว มนุษย์มี ๒ เท้า ถ้ามนุษย์มีเท้าเดียว เขาต้องมีขาเทียมมาใส่ มนุษย์ต้องมี ๒ เท้า การปฏิบัติภาวนามันก็มีสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานเดินไปด้วยกัน จะไปอย่างใดอย่างหนึ่งมันก้าวเดินไปไม่ได้

จะบอกว่า “นั่นทำวิปัสสนา วิปัสสนาอย่างเดียว แน่นนอน ก้าวไปเลย”...คนมีเท้าเดียว เอ็งจะวิ่งกระสอบใช้ไหม เอากระสอบมาใส่แล้ววิ่งไป

โดยธรรมชาติของคน คนก็มี ๒ เท้า เขาเดินของเขา เว้นไว้แต่คนพิการเขาก็มีวีลแชร์ นั่ง เขาก็มีอะไร นั่นมันเป็นกรณียกเว้น นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติไป ถ้ามันจะออกใช้ปัญญาต้อง ควรให้ดิ่งลงสมาธิใหม่

ดิ่งลงสมาธิไปพักเป็นครั้งเป็นคราว แล้วมันเป็นจริตเป็นนิสสัย มันไม่มีอะไรตายตัว การภาวนาไม่มีสูตรสำเร็จ มันมีจริต มีนิสสัย มีคนหยาบ คนหนา มีมรรคหยาบ มรรคละเอียด มีการกระทำ คนเรานั้นต้องพัฒนาของมันตลอดเวลา การพัฒนามันถึงไม่มีสูตรสำเร็จใจ ฉะนั้น เวลาเราทำ ควรจะให้มันลงสมาธิใหม่ เราจะเดินปัญญาของเราอย่างใด

ฝึกหัดไป ถ้าจิตมันลงอย่างนี้ ที่ว่าอาการอย่างนี้เป็นปิติ ปิติแล้วเราก็ภาวนาของเรา ทำของเราต่อเนื่องไป ภาวนาไปให้มีเหตุมีผล แล้วกลับมาถามใหม่เนาะ แล้วก็รอฟังข่าวว่าเพื่อน ที่เป็นคริสต์เขาจะว่าอย่างไรต่อ แนะนำกันไปเนาะ

เราเป็นสัตว์ร่วมโลก สัพพะ สุขุตา สัตว์ทั้งหลาย เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมด ทั้งสิ้น จงเป็นสุขๆ เกิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย เราปรารถนาความดีกับมนุษย์ทั้งนั้น

จะลัทธิศาสนาไหนนั่นเป็นความเชื่อของเขา แต่ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ เราเห็นผลประโยชน์ของเรา เรามีเพื่อนมีฝูง เราจะคุยกันได้เป็น**ธมฺมสากัจฉา** คือการคุยกันด้วยเหตุด้วยผล ถ้าเขาไม่ฟังเขาทีฏฐิมานะในความเห็นของเขา นั่นก็กรรมของสัตว์

กรรมของสัตว์ สัตว์มันมีทีฏฐิมานะแตกต่างกันไป เราอยู่กับโลก เราทำเพื่อโลก ทำเพื่อประโยชน์ ถ้าทำได้ก็ทำ เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ แต่ถ้าทำแล้วมันไม่เป็นประโยชน์ มันทำแล้วไม่เป็นคุณงามความดีสิ่งใดขึ้นมา เราก็ปล่อยวาง เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา

หน้าที่ของเราได้ทำแล้ว มันเป็นหน้าที่ของเขาที่เขาจะค้นคว้า ที่เขาจะแสวงหาเพื่อประโยชน์กับเขา เราทำเพื่อประโยชน์ ไม่ต้องไปแบกรับภาระ ไม่ต้องไปแบบว่าทำแล้วต้องเป็นความทุกข์ความยาก ทำแล้วต้องไปวิตกกังวล

ทำแล้วจบ ทำดีคือดี ทำดีแล้วสุดสิ้นที่ความดีของเรา เท่านั้นเป็นคุณงามความดีของเรา ไม่ต้องเดือดร้อน เอวัง